דיעזעס בלאטט ערשיינט דריימאל וואָכענטליך אונד קאָסטעט זאממט „פֿרייטאג-ביילאגע" נור:
גאנץ-יעהריג 8 גולדען, האלב-יעהריג 4 גולדען, פֿירטעל-יעהריג 2 גולדען.

Neue Jüdische Pester Zeitung.

נייע יודישע פעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומערירען.
דער פרענומעראציאנס-טערמין בע-גיננט מיט דעם עקספעדירונג דעס ערשטען בלאטטעס.
די רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין דער בוכהאנדלונג דעס מאָריץ בוריאן, בודא-פעסט (מאראקקאנערהויז)
וואָהין מאן אויך די פרענומעראצי-אנס-געלדער צו זענדען בעליעבע.

דיעזעס בלאטט ערשיינט דריימאל וואָכענטליך
מאנטאג, מיטטוואָך אונד פֿרייטאג
אונד קאָסטעט
פֿיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג . . . 8 גולדען ע. וו.
האלביעהריג . . . 4 גולדען ע. וו.
פֿירטעליעהריג . . 2 גולדען ע. וו.

פֿירס אויסלאנד
גאנציעהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פֿירטעליעהר' 2 גולד. 50 קר. ע. וו.

Nr. 62, ערסטער יאהרגאנג — פעסט. פֿרייטאג, כט׳ אלול ה׳תרמ״ד. — Budapest, den 19. September 1884.

לראשית השנה!

— ריקבליק אויף דאס עבען אבגעלויפענע יאהר. —

פעסט, ערב ר״ה, הרמת קרן ישראל לפ״ק.

אין דעם אויגענבליקע, דא דיעזע נוממער אין
דיא הענדע אונזערער געשעטצטען לעזער געלאנגט,
איזט דאס יאהר תרמ״ד בערייטס אבגעשלאָססען,
אונד האט דאס יאהר תרמ״ה זיינען אנפאנג גענאָממען.
ביים ניעדערשרייבען דיעזער ציילען שטעהען וויר
גלייכזאם אן דער שוועללע דעם נייען יאה-
רעס; וויר וואָללען דאהער פאָם אלטען יאהרע דורך
איינען ריקבליק אויף דאסזעלבע ענדגילטיג אבשיעד
נעהמען.

דא וויר עס יעטצט ניכט מיט דעם בירגערליכ-
פאָליטישען, זאָנדערן מיט דעם יידיש-רעליגיאָזען
ניי-יאהר צו טהון האבען, זאָ ווירד אויך אונזער ריק-
בליק אויסשליעסליך נור אויף יענע ערייגניסע זיך
בעשראָנקען, די אונמיטטעלבאר אונס, אלס
יודען, בעריהרען.

ליידער קאָננען וויר ניכט זאגען, דאסס דאס
עבען אבגעשלאָססענע יאהר פיר יודען אונד יודענ-
טהום איין פריידיגעס וואר. וואהרליך! זייט דען צייי-
טען דעם פינסטערן מיטטעל-אלטערס זאה זיך דאס
יודענטהום ניע אונד נימממער זאָלך צאהלרייכען
אונד העפטיגען פיינדען געגענאיבער געשטעללט!
דיעזע בעקאָמפפען דיא יודען באלד אלס איינע
„פרעמדע ראססע", באלד וויעדער אלס „געגנערישע
קאָנפעססיאָן". דער איינע זוכט דיא יודען אלס
בלוט-זייגער דארצושטעללען, וועלכע דאס פאָלק,
אין דערען מיטטע זיא וואָהנען, צו גרונדע ריכטען.
דער אנדערע וויעדער גרייפט דיא יידישע קאָנפעס-
סיאָן, דאס יודענטהום, דיא גאָטטעס-לעהרע אן,
אלס ווירדע דיעזע דיא אונמאָראל, דיא אויסבייטונג
אונד איבערפאָרטהיילונג אללער ניכט-יודען אנבע-
פעהלען! — דאס איזט דיא דאָפפעל-וואפפע, וועלכע
מאן אין רוסלאנד, אין רומעניען, אין דייטשלאנד, אין
עסטערייך-אונגארן מיט פֿרעבער האנד געגען דיא
יודען שווינגט! אונד דער האס געגען דיא יודען
געהט זאָ וויט, דאס וויר ליידער נעבסט דעם ניעד-
ריגען פאָבעל אונד דען וויהלערישען ארבייטערן אויך
געלעהרטע פראָפעססאָרען אונד האָכגעשטעללטע
שטאאטס-מאָננער ערבליקען, וועלכע טהיילס היימ-
ליך, טהיילס גאנץ אָפפען געגען דיא יודען העטצען.

אין רומעניען האבען דיא יודען-מאָרדע אונד
יודען-פלינדערונגען וואָהל אויפגעהאָרט, דאפיר
וואורדען אבער געגען אונזערע דאָרטיגען גלויבענס-
גענאָססען בעשראָנקענדע געזעטצע געשאפפען,
וואָדורך איהנען יעדע נאהרונגס-קוועללע ענטצאָ-
גען ווארד. — אין רוסלאנד האבען אים לויפע דעם
עבען אבגעלויפענען יאהרעס ליידער וויעדערהאָלט
יודען-מאססען-מאָרדע שטאטטגעפונדען. דיא רעגיע-
רונג האט אבער ניכטס אונטערנאָממען, אום דיא אונ-
גליקליכען יודען אין צוקונפט פאָר ראָהען איבער-
פאָללען צו שיטצען.

דען אונגליקליכען יודען אין רומעניען אונד רוס-
לאנד בליעב נור איינע ארט דער רעטטונג,
נעמליך דיא אויסוואנדערונג. דיעזע נאהם איהרע
ריכטונג צום טהיילע נאך דעם היילִיגען לאנדע, צום
גראָססערען טהיילע יעדאָך נאך דעם פרייען אמערי-
קא, וועלכעס ביזהער אלל דענען, דיא אין פאָלגע
דעם שטאאטליכען דרוקעס איירא͏ָפא פערלאססען
מוסטען, גערנע איינע צופלוכטס-שטאָטטע באָט.
ליידער האט זיך אבער אויך דיעזע האָפנונג אלס-
באלד אלס טיישונג העראויסגעשטעללט. דיא טירקי-
שע רעגירונג, דורך דיא מאססען-איינוואנדערונג
פרעמדער יודען נאך דעם היילִיגען לאנדע איינגע-
שיכטערט, ערליעס איינען שטרענגען בעפעהל,
קראפט דעססען איינעם ניכט-טירקישען יודען דיא
ניעדערלאססונג אין פאלאָסטינא אונטער-
זאגט וואורדע! פאָר קורצעם זאָלל דיעזער בע-
פעהל יעדאָך אין דעם זיננע אומגעאָנדערט וואָרדען
זיין, דאס דען פרעמדלאָנדישען יודען אים היילִיגען
לאנדע דיא ניעדערלאססונג דענן דאָך צו געשטאט-
טען זייא, אונטער דער בעדינגונג, וועננ זיא „טירקי-
שע אונטערטהאנען" ווערדען וואָללען! אללײן וויא
דיא טירקישע רעגירונג מיט דעם אייגענטהומע דער
יידישען „קאָלאָניסטען" וויִרטהשאפטעט, דאריבער
האבען וויר אין פאָריגער נוממער בעריכטעט. דיא
טירקישע רעגירונג האט נעמליך דיא יידיש-רומע-
נישע קאָלאָניע „סאמארין", אונטער איינער ניכטי-
גען אויסרעדע, דען רעכטמאָסיגען אייגענטהימערן
ענטריססען אונד זעלבע אלס „אייגענטהום דעס
שטאאטעס" ערקלערט!

אונד אמעריקא? — נון, אויך דאריבער
האבען וויר ערסט פאָר קורצעם בעריכטעט, דאס
נעמליך מעהרערע הונדערט רומענישע אונד רוסי-
שע יודען פאָן דער „איינוואנדערונגס-קאָממיססיאָן"
אין נעוו-יאָרק נאך אייראָפא צוריקגעשיקט וואור-
דען, וויל זיא דאס „פערברעכען" האטטען — מיטטעללאָז צו זיין! מאן קאנן אלזאָ ליידער זא-
גען, דאס אונזערע אונגליקליכען רומענישען אונד
רוסישען גלויבענס-גענאָססען אויף דעם גאנצען
ערדען-רונד קיינע שטאָטטע פינדען, וואָ זיא זיך
ניעדערלאססען קאָננטען, אום איהרע ארמען פאמי-
ליען אים שווייסע איהרעס אנגעזיכטעס רעדליך ער-
נאָהרען צו קאָננען.

אלס איינען „ליכט-בליק" אין דיעזעם דיסטער-
טרויריגען געמאָלדע קאָננען וויר בלאָס דיא פאָלל-
שטאָנדיגע גלייכבערעכטיגונג דער יודען אין דעם
קליינען סערביען הערפאָרהעבען, וועלכע
אים לויפע דיעזעס יאהרעס צור טהאט וואורדע.

אין קראָאציען מיססען וויר איינען
בעדויערליכען ריקשריטט פערצייכנען. דאָרט האט
דיא לאנדעס-רעגירונג אים לויפע דיעזעס יאהרעס
איינע פערפיגונג ערלאססען, דאס נאכדעם דיא גלייכ-
בערעכטיגונג דער יודען אין קראָאציען געזעטצליך
אויסגעשפראָכען איזט, דער איבערטריטט „פאָם
כריסטענטהומע צום יודענטהומע" עבענזאָ גוט גע-
שטאטטעט זייא, וויא עטווא דער איבערטריטט „פאָם
יודענטהומע צום כריסטענטהומע"! אין קראָאציען
וואָרען אלזאָ ניכט בלאָס דיא יודען, זאָנדערן אויך
דיא יידישע רעליגיאָן אלס גלייכבערעכטיגט
אנערקאננט. — פאָר וועניגען וואָכען נון, אנלאָסליך
דעם לאנדטאג-שלוססעס, צאָג יעדאָך דיא קראָאטישע
לאנדעס-רעגירונג דיעזע ליבעראלע פערפיגונג
צוריק, אינדעם זיא זאגטע, דאס דער לאנדטאג
איבער דיעזען געגענשטאנד דעמנאָכסט איין אייגע-
נעס געזעטץ שאפפען ווערדע. דיא רעגירונג צאָג
אייגענטליך דיעזע פערפיגונג נור דעסהאלב צוריק,
וויל זיא פירכטעטע, דאס דיא אנטי-סעמיטען ביי
דען בעפאָרשטעהענדען וואהלען דאס פאָלק געגען
זיא רייצען ווערדען. וויר האָפפען יעדאָך, דאס דער
קראָאטישע לאנדטאג דעמנאָכסט איין געזעטץ
איבער „רעציפירונג" (געזעטצליכע אנערקעננונג) דער
יידישען רעליגיאָן שאפפען ווערדע, אום דיא גלייכ-
שטעללונג דער יידישען קאָנפעססיאָן מיט אללען
איבריגען קאָנפעססיאָנען צו בעווערקשטעלליגען.

וואס דיא עסטערייכישע רייכסהאָלפטע בע-
טריפפט, זאָ האבען וויר צווייא טרויריגע פונקטע
הערפאָרצוהעבען: ערסטענס, דאס דער געוויססענ-
לאָזע דר׳ ראָהלינג נאָך איממער פראָפעס-
סאָר אן דער פראגער אוניווערזיטעט איזט, וואָ ער
דיא שטודירענדע יוגענד מיט דעם גראָבסטען אנטי-
סעמיטיסמוס פערגיפטעט. — צווייטענס, דאס אין
גאליציען נאָך איממער איין בלוט-בלבול-שווינדעל
דיא געריכטע בעשעפטיגט געגען איינען געוויססען
מאָזעס ריטטער אונד זיינע פרויא. דיעזע אנ-
געלעגענהייט גלייכט דעם טיסאָ-עסלארער שווינ-
דעל-פראָצעססע וויא איין איי דעם אנדערען!

דיא אונגארישע רייכסהאָלפטע אנבעלאנגענד, זאָ
ריסטען דיא אנטי-סעמיטען, מיט אישטוציי אן דער
שפיטצע, וואָהל צו איינעם העפטיגען פעלד-צוגע
געגען דיא יודען. זיא וואָללען, דורך איינע אייגענע
אדרעססע, דיא יודען זאָגאר אויך ביים קאָניג
דענונצירען; אלליין האָפפענטליך ווירד עס דעם
מיניסטער-פרעזידענטען טיסאָ געלינגען, דיעזע אונ-
פערבעססערליכען מענשען, דיא ניכט בלאָס פיר
דיא יודען, זאָנדערן פיר דאס גאנצע לאנד דורך
איהרע אומטריעבע געפעהרליך זינד, „מונד-טאָדט"
צו מאכען. דער מיניסטער-פרעזידענט האט היעפיר
דען גוטען ווילען, ניכט אבער דיא געוואלט.
וויר צווייפעלן ניכט דאראן, דאס דער רייכסטאג
איהם דיעזע געוואלט איינרייִמען ווירד, ניכט בלאָס
אים אינטערעססע דער יידישען בירגער, זאָנדערן
אים אינטערעססע דעם אונגארישען שטאאטעס,
דעססען לייטונג ער זייט בערייטס פאסט איינעם
יאהרצעהנט אין זיינען שטארקען האנדען האט!

אין דייטשלאנד האט דער אנטי-
סעמיטיסמוס אין לעטצטערער צייט דענן דאָך איינע
אבשוואָכונג ערליטטען. צו יודען-פלינדערונגען, וויא
אין אונזערעם ליעבען אונגארן, וואר עס דאָרט גאר
ניע געקאָממען. אלליין דער שווינדעל-פראָצעס
מיט דעם ניי-שטעטטינער סינאגאָגען-בראנד האט-
טע טראָטצדעם איינען בעדראָהליכען כאראקטער
אנגענאָממען, דא געוויססענלאָזע אנטי-סעמיטען פאָר
געריכט דאס צייגניס אבלעגטען, דאס דיא יודען
זעלבסט דיא אלטע סינאגאָגע אין בראנד געשטעקט,
אום פיר דאס פאָן איינער אססעקוראנץ-געזעלל-
שאפט צו ערהאלטענדע געלד איינע נייע, פראכט-
פאָללע סינאגאָגע אויפפיהרען צו קאָננען. פיער אונ-
שולדיגע מיטגליעדער דער ניי-שטעטטינער יידישען
געמיינדע מוסטען דענן אויך וואָכען הינדורך אים
קערקער שמאכטען, ביז זיך ענדליך ביי דער גע-
ריכטליכען שלוס-פערהאנדלונג דערען פאָללע אונ-
שולד קלאר הערויסגעשטעללט! פֿריילִיך! איינע גע-
נוגטהואונג ערהיעלטען דיא אונשולדיג
פערפאָלגטען ניי-שטעטטינער יודען עבענזאָ
ווענִיג, וויא דיא ארמען יודען, וועלכע מעהר אלס
איין יאהר וועגען דעם טיסאָ-עסלארער שווינדעל-
פראָצעססעס אים קערקער שמאכטען אונד זייטענס
דער ראָהען פאנדורען דיא אונזאָגליכסטען קוואָלע-
רייען אונד פייניגונגען ערדולדען מוסטען! וואָהל
היעס עס, דאס געגען באריי אונד זיינע זויבע-
רען מיטפערבינדעטען איינע אונטערזוכונג
איינגעלייטעט ווערדען זאָלל; דאָך דיא אנגעלעגענ-
הייט וואורדע פערטושט. ניעמאנד שפריכט מעהר
דאפאָן, דאס דיא געוויססענלאָזען „אורהעבער" דעם
גאנצען שווינדעלס צור פעראנטוואָרטונג געצאָגען
ווערדען מאָגען! — אונד גאנץ זאָ וויא אין אונגארן,
זינד אויך דיא פאלשען צייגען אין ניי-שטעטטין,
וועלכע דען יודען איינע בראנד-שטיפטונג אן דער
אייגענען סינאגאָגע צושיעבען וואָללטען, אונבע-

פֿאמיליען קעננען, זאָ זינד זיא דיא אנגעבער (?) אים גאנצען לאנדע. עס איזט זעהר זעלטען, דאס דיא פֿאָליציי איינען דיעבשטאהל ענטדעקט, אין וועלכעם ניכט איין יודע אלס מיטשולדיגער (?) אָדער אלס העהלער (?) פֿערוויקעלט וואֵרע. דיא יודען זינד עס, וועלכע דען שלייכ-האנדעל טרייבען אונד דיא בויערן בעוואפֿנען, איהן מיט געוואלט דורכצוזעטצען או׳ ז׳ וו׳.״

„איינע ריהמליכע אויסנאהמע היעפֿאָן מאכען דיא „קאראיטען,״ וועלכע דען „תלמוד״ פֿערווערפֿען אונד זיך אן דען שריפֿט-טעקסט האלטען. זיא נאֵהרען זיך צומייסט פֿאָן אקערבויא אונד האלטען זיך גאנץ אבגעזאָנדערט פֿאָן דען איבריגען יודען, וועלכע איהרע גראָסטען פֿיינדע זינד. מאן צאֵהלט 4—5000 דיעזער סעקטע, וועלכע זיך נאמענטליך אין ליטויען אונד וואָלהיניען אויפֿהאלטען.״

„עס וואורדע אין נייערער צייט פֿיעל פֿיר דיא זיטטליכע פֿערעדלונג דער יודען געטהאן. קאיזער יאָזעף גלויבטע, דאס דיעס פֿאָלק פֿאָן נאטור ניכט פֿערדערבטער אלס אנדערע זייא, דאס עס זיך הויפּטזאֵכליך דעסהאלב ניכט אין בירגערליכע געזעללשאפֿט פֿיגען אונד זיינע פֿפֿליכטען ערפֿיללען וואָללע, וייל מאן איהם אללע רעכטע אונד פֿאָרטהיילע דערזעלבען פֿערוויגערט. עס וואורדען נאָרמאל-שולען איינגעריכטעט, וועלכע, אללעם שטרייבען אונגעאכטעט, אויך דיא מאֵדכען בעזוכען מוסטען. אָהנע איין נורמאל-שול-צייגניס דורפֿטע קיין יינגלינג צום תלמוד-אונטערריכט צוגעלאססען, קיינע עהע אָהנע איין זאָלכעס געשלאָססען, אונד קיין לעהר-יונגע לאָזגעשפּראָכען ווערדען. איהרע פֿאטערליכען רעליגיאָנס-געברייכע וארען פֿאָללקאָממען פֿרייא, דאָך דורפֿטען דיא מאֵננער ניכט אונטער 18, דיא ווייבער ניכט אונטער 16 יאהרען הייראטען. דען ראבבינערן וואורדע אללע געריכטסבארקייט אבגענאָממען, אויך זאָללטען זיא ניעמאנדען מעהר אין דען גראָסען אָדער קליינען באנן (חרם) טהון. עס וואורדען זאָגאר 1400 יודען-פֿאמיליען אלס אקערס-לייטע אנגעזיעדעלט, אונד דיא קאָסטען דעם אנקויפֿס דער גרינדע אונד דער אקער-געראֵטהע, זאָ וויא דעם אויפֿבויעס דער האָפֿע, פֿאָן דער געזאממטען יודענשאפֿט בעשטריטטען.״

„דאס וויכטיגע געזעטץ, דאס אויף דעם לאנדע קיין יודע זיך אויפֿהאלטען דירפֿע, דער ניכט אקערסמאנן אָדער האנדווערקער איזט, וואורדע אים יאהרע 1792 וויעדער אויפֿגעהאָבען. — עס וואורדע איהנען אינדעס בייא שטראפֿע דער לאנדעס-אויסווייזונג פֿערבאָטען, דעם בויערן דאס ניכט געערנטעטע געטריידע, דאס ניכט געבאָרענע פֿיעה אונד דיא ניכט געשאָרענע וואָללע אבצוקויפֿען; געגענשטאֵנדע, דיא זייטהער געוואָהנליך אין דער שענקע אים פֿאָראויס פֿערטרונקען וואָרדען ווארען.״

דיא יודען זינד אין גאליציען צום מיליטער-דיענסט פֿערפֿפֿליכטעט, דאָך ווערדען זיא נור צום פֿוהרוועזען גענאָממען, עס זייא דענן, „דאס איינער פֿרייוויללליג צום פֿייערגעוועהר וואָללע״. אין דעם קריעגע 1815—1818 דיענטען איבער 15,000 איזראעליטען אונטער דען עסטערריכישען פֿאהנען.

דיא רוסישען יודען זינד דורך אוקאזע פֿאָם אפּריל 1827 מיליטערפֿפֿליכטיג, דיא פּרייסישען זייט 1817.

דיא אונמינדיגקייט דער בויערן געהט אויס דען פֿעראָרדנונגען זעלבסט הערפֿאָר, דיא צו איהרעם בעסטען ערגינגען. עס וואורדע פֿערבאָטען, איהנען מעהר אלס דרייא גולדען (צוואָלף גוטע גראָשען) צו באָרגען. ניעמאנד זאָללטע איהנען בראננטוויין אויף באָרג שענקען. זיא וארען פֿאָרטאן ניכט מעהר גענאָטהיגט, איין געוויססעס קוואנטום בראננטוויין פֿאָן איהרער הערשאפֿט צו נעהמען, אונד מאן זוכטע דורך אנלעגונג פֿאָן ברויערייען איבערהויפּט דען בראננטוויין-גענוס צו פֿערמינדערן.

ש ל ו ם.

נ א כ ט ר א ג.

— צור קאיזער-בעגעגנונג. —

דיא „פּעטערסבורגער צייטונג״ שרייבט: „דיא צוזאממענקונפֿט דער דרייא מאֵכטיגסטען הערשער אייראָפּא׳ס אין שקירנעיעוויצע האט קיינען אנדערן צוועק אלס בעפֿעסטיגונג דעס פֿריעדענס. אייראָפּא האט קיינען גרונד, איבער דיעזע מאָנארכען-בעגעגנונג בעזאָרגט צו זיין. אים געגענטהיילע, ביזהער פֿירכטעטע מאן יא שטעטס דען אויסברוך איינעס קריעגעס, וויל מאן צו רוסלאנד קיין פֿערטרויען האטטע. אין דעם אויגענבליקע נון, אלס דיא דרייא מאָנארכען זיך הערצליך אומארמטען, איזט אויך יעדעס מיסטרויען געשוואונדען. דער פֿריעדע ערשיינט פֿיר לאנגע צייט היניוס אלס פֿאָללקאָממען געזיכערט!״

— וויעדער איין גראָסער טאשען-דיעבשטאהל. —

אים צענטראל-באהנהאָפֿע וואורדע געסטערן אבענדס נייערדינגס איין גראָסער טאשען-דיעבשטאהל פֿעראיבט. דער יידישע האנדלונגס-געהילפֿע קאָלאָמאן היימאנן, אויס טאמאשי, לאנגטע אום 8 אוהר 50 מינוטען אבענדס מיט דעם אייזענבאהנ-צוגע אין בודאפּעסט אן. ביים פֿערלאססען דעס צוגעס, נאָך אם פּ ע ר ר אָ ן, בעמערקטע ה י י מ א נ ן דען אבגאנג זיינער בריעפֿטאשע, אין דער זיך 9000 גולדען (85 שטיק 100 פֿל׳-נאָטען אונד 50 שטיק 10 פֿל׳-נאָטען) בעפֿאנדען. — דער דיעבשטאהל וואורדע אונבעדינגט אים ב א ה נ ה אָ פֿ ע פֿעראיבט; עס הערדשטע נעמליך אם פּערראָן איין גראָסעס געדראֵנגע, וועלכעס דער טהאֵטער, וועלכער זיך — וויא עס שיינט — זיין אָפּפֿער בעריטס א ו י ף ד ע ר ר י י ז ע אויסערלעזען האטטע, געשיקט בענוטצטע. דער בעשאֵדיגטע ערשטאטטעטע בייא דער פּאָליצייא דיא אנצייגע.

פֿ ע ר ל אָ ז ו נ ג.

צ י ע ה ו נ ג ד ע ר ט ה י י ס-ל אָ ז ע:

בייא דער אם 15. דיעזעס פֿאָרגענאָממענען פֿערלאָזונג דער טהייס-לאָזע וואורדען נאכשטעהענדע עלף סעריען געצאָגען: 143 258 414 469 1483 2198 2673 3507 3511 3867 (426. דער הויפּטטרעפֿפֿער מיט 100,000 פֿל׳ ענטפֿאללט אויף ס׳ 469 נר׳ 28; פֿערנער געווינגט 45000 פֿל׳ דאס לאָז ס׳ 3867 נר׳ 47; יע 1000 פֿל׳ געווינגען ס׳ 414 נר׳ 33, ס׳ 469 נר׳ 10, ס׳ 469 נר׳ 61 אונד ס׳ 2673 נר׳ 99. אויף אללע איבריגען אין אָבינען סעריען ענטהאלטענען לאָזע ענטפֿאֵללט דער קליינסטע טרעפֿפֿער מיט יע 114 פֿל׳. אויסצאהלונג אם 15. דעצעמבער 1884. נאֵכסטע ציעהונג אם 15. יענער 1885.

צ י ע ה ו נ ג ד ע ר פּ א ל פֿ י-ל אָ ז ע.

בייא דער אם 16-טען דיעזעס שטאטטגעפֿונדענען ציעהונג דער פּאלפֿי-לאָזע געוואננען: נוממער 86626, 40,000 גולדען, נר׳ 71245, 4000 גולדען, נר׳ 27151, 2000 גולדען, נר׳ 55651 אונד 74204 יע 500 גולדען אונד דיא נוממערן 6381, 15507, 19205, 36991 אינד 49561 יע 200 גולדען.

ג עשעפֿטסבעריכט

— פּעסטער וואָכען-בעריכט.

(שלוס פֿאָן פֿאָריגער נוממער.)

ה אָ נ י ג. פֿאָן נייעם געלייטערטעם האָניג איזט איין פּאָסטען פּער אָקטאָבער ליעפֿערבאר צו 33 גולד׳ געשלאָססען וואָרדען.

ק נ אָ פּ פּ ע ר ן. זאָוואָהל דיא שפּעקולאנטען, אלס אויך דיא פֿאבריקאנטען זינד ביז צור ערנטע צוריקהאלטענד, דעסוועגען וואר וועדער איין אויסגעבאָט נאָך איינע אנפֿראגע.

פּ ע ט ר אָ ל ע א ו ם. אים גראָסען 24 גולד׳ 25 קר׳, אין איינצעלנען בארעלס 24 גולד׳ 50 קר׳.

צ ו ו ע ט ש ק ע נ-מ ו ס-(לעקוואר). היער אנגעלאנגטע נייע סלאוואָנישע וואארע איזט צו 20 גולד׳ ביז 20 גולד׳ 50 קר׳, באָנאטער צו 19 גולד׳ ביז 20 גולדען פֿערקויפֿט וואָרדען.

ו ו א כ ס, עס זינד נור קליינע פֿאָראֵטהע אין צווייטער האנד אם פּלאטצע, וועלכע 148 ביז 140 גולדען פֿיר ראָזענויער פֿאָדערן.

ש פּ י ר י ט ו ס ראָה-שפּיריטוס אן ראפֿפֿינערע 27 גולדען, אן גראָססיסטען 27 גולד׳ 50 קר׳ אן קאָנזומענטען 28 גולדען.

ו ו י ק ט ו א ל י ע ן. נאֵנזע געמאסטעטע פֿאָן 6 גולד׳ 50 קר׳ ביז 7 גולד׳, מאגערע פֿאָן 2 גולד׳ 50 קר׳ ביז 2 גולד׳ 60 קר׳; ענטען געמאֵסטעטע פֿאָן 1 גולד׳ 80 קר׳ ביז 2 גולד׳, מאגערע פֿאָן 75 קר׳ ביז 1 גולד׳ 10 קר׳; היהנער פֿאָן 80 קר׳ ביז 1 גולד׳ 20 קר׳ אללעס פּער פּאאר. — אייער 40 שטיק צו 1 גולדען; בוטטער פּרימא וואארע פֿאָן 78 גולד׳ ביז 82 גולד׳, מינדערע וואארע פֿאָן 67 גולד׳ ביז 70 גולד׳ פּער 100 קילאָגראמם.

ע ר ד-אֵ פּ פֿ ע ל. גוטע וואארע פֿאָן 2 גולד׳ 60 קר׳ ביז 2 גולדען 80 קר׳ פּער 100 קילאָגראמם.

ק אָ ל אָ נ י א ל-ו ו א א ר ע ן. צ ו ק ע ר: ראפֿפֿינאדע 36 גולד׳ 50 קר׳ ביז 38 גולד׳, מעליס 35 גולד׳ — קר׳, פּילע 35 גולד׳, ווירפֿעל-צוקער 39 גולד׳. — קאפֿפֿע: ציילאָן פּעַרל 170 גולד׳ ביז 178 גולד׳, נייאָסבאָהניג 168 גולד׳ ביז 178 גולד׳, מיטטעל-באָהניג 150 גולד׳ ביז 162 גולד׳; ריאָ גרין 110 גולד׳ ביז 125 גולד׳, געלב 100 גולד׳ ביז 106 גולד׳. — געווירצע: ציממט 87 גולד׳, פּפֿעפֿפֿער 109 גולד׳ ביז 114 גולדען, זאפֿראן 53 גולד׳.

פֿ ע ל ל ע. אין דער אבגעלויפֿענען וואָכע וואורדען בייליפֿיג 6000 שטיק שאפֿ-פֿעללע צו פֿאָלגענדען פּרייזען פֿערקויפֿט: דייטשוואָללינע פֿאָן 2 גולד׳ 50 קר׳ ביז 2 גולד׳ 65 קר׳; באטשער אונד באנאטער פֿאָן 2 גולד׳ 20 קר׳ ביז 2 גולד׳ 80 קר׳ פּער פּאאר; סערבישע אונד בולגארישע פֿאָן 120 גולד׳ ביז 125 גולד׳ פּער 100 שטיק; טירקישע אונד מאצעדאָנישע פֿאָן 44 גולד׳ ביז 45 גולד׳, באָסנישע אונד קראָאטישע פֿאָן 46 גולד׳ ביז 47 גולד׳ פּער 56 קילאָגראמם. — לאממפֿעללע וואורדען איינינע טויזענד שטיק זיעבענביזנער צו 70 גולד׳, אונד מעהרערע טויזענד שטיק באנאטער צו 75 גולד׳ פּער 102 שטיק פֿערקויפֿט. — גאיספֿעללע וואורדען בייליפֿיג 3000 שטיק פֿאָריעהריגע באנאטער צו 112 גולד׳ פּער 100 קילאָגראמם פֿערקויפֿט. — קיטצפֿעללע סערבישע שווערע צו 165 גולד׳, לייכטע צו 80 גולד׳ פּער 102 שטיק זינד עבענפֿאללס מעהרערע 100 שטיק פֿערקויפֿט וואָרדען.

פּ ר ע ס ב ו ר ג ע ר ש ל א כ ט-פֿ י ע ה-מ א ר ק ט. דער אויפֿטריעב צום פּרעסבורגער שלאכט-פֿיעה-מארקטע אם 15. סעפּטבר. בעטרוג 1613 שטיק. דאפֿאָן וארען 1467 אונגארישע, 102 דייטשע, 20 גאליצישע. דיא פּרייזע וארען: אונגארישע פּרימא-וואארע 61—64 גולדען, דייטשע פּרימא-וואארע 60—65 גולד׳, פּאָלנישע וואארע 61 ביז 63 גולד. אללעס פּער 100 קילאָ.

ו ו י ע נ ע ר ש ל א כ ט-פֿ י ע ה מ א ר ק ט

דער אויפֿטריעב אויף דעם וויענער שלאכט-פֿיעהמארקטע אם 15. סעפּטבר בעטרוג 2034 שטיק. דאפֿאָן וארען: 407 אונגארישע, 1127 פּאָלנישע אונד 300 דייטשע. דיא פּרייזע שטעללטען זיך פּער 100 קילאָגראמם: אונגארישע מאסטאָכסען האָכפּרימא 55—65 גולד. פּאָלנישע 56—63 גולד. אונד דייטשע 52—66 גולד.

וואססער-שטאנד דער דאָנויא.

פּרעסבורג 2.22, קאָמאָרן 2.21, בודאפּעסט 2.57, מאָהאטש 3.49, נייזאטץ 3.50, פּאנטשאָווא 1.57, אָרשאָווא 2.58.

בריעפֿע דער רעדאקציאָן.

לכבוד מעלת מו״ה מ׳ ר׳ בק״ק מ׳: החוברת שלחנו, אשר בו נכלל גם „החוק״, אשר דרש; מחיר החוברת 80 צ״ל. — העררן י׳ מ׳ אין ט׳ נ׳: דיעסמאל א ו י ס-נ א ה מ ס ו ו י י ז ע.

דיא רעדאקציאָן אונד אדמיניסטראציאָן דער „נייען יידישען פּעסטער צייטונג״ בעפֿינדעט זיך אין דער בוכדרוקערייא דעם העררן מאָריץ ב ו ר י א ן אין בודאפּעסט, וואָהין אללע צושריפֿטען אונד זענדונגען צו אדרעססירען זינד. אדרעססע:

Moritz Burian in Budapest.

דיעס גענינט פֿאָללקאָממען, אונד איזט איינע גענויערע בעצייכנונג דיעזער אדרעססע דורכאויס אונגאָטהיג.

נייא איינטרעטענדע אבאָננענטען ערהאלטען דיא ביזהער ערשיענענען פֿאָרטזעטצונגען דעס פֿאָלליעטאָנס, „טאנטע ח י ה, דיא לאנדרעבעצין״, אונד דיא 8 ליעפֿערונגען דער „פֿרייטאג-סעפּאראט-ביילאגע״, ענטהאלטענד דיא ביאָגראפֿיען דעס ר׳ יונתן א י י ב ע ש י ט ץ, ר׳ א ל י ה ו ו ו י ל נ א אונד ר׳ יחזקאל ל א נ ד ו י זצ״ל, זאממט פֿאָרטראֵטס, גראטיס צוגעזענדעט.

פֿיר דיא רעדאקציאָן פֿעראנטוואָרטליך: מ׳ עהרענטהייל.

וויכטיג פֿיר רעגאליען-פּעכטער.

רום, שליוואָוויטץ, טרעבער, ליקערע אונד עססיג

ערצייגט מאן אָהנע אפּפּאראטע בילליגסט מיט דען עססענצען אונד אעטהערישען אָלען פֿאָן

ארנאָלד וואטטעריך

בודאפּעסט, טאבאק-גאססע, געגענאיבער דעם איזראעליטישען טעמפּעל.

אָפּפֿעריירע פֿערנער: הויזענבלאזע, וויינבאָקעטס, גליצערין, ענטזייערונגס-פּולווער עצט.

אָפּפֿעריירע פֿערנער: הימבערזאפֿט אונד ציטראָנען-זאפֿט פֿיר גאזוע-פֿיללונג.

מאניפּולאציאָנס-ביכער אין אללען שפּראכען גראטיס. 5—5

Budapest, 1884, Eigenthum und Druck v. MORITZ BURIAN.

Für die Redaction verantwortlich: M. EHRENTHEIL.

רייטס געמעלדעט, אויס בערלין וועגען זיינער שארפען שרייבווייזע פאָליצייליך אויסגעוויעזען וואורדע, ווירד, וויא „פעסטער ללאָיד" בעריכטעט, דער מיניסטער־פּראַזידענט טיסאָ אין בערלין איינשרייטען, דאמיט איין אונגארישער אונטערטהאָן ניכט דער וויללקיר דער בערלינער פאָליציא צום אָפּפער פאללע. — דיעס גערייכט אונס אום זאָ מעהר צור פריידע, אלס דר' אדאָלף קאָהוט איין שטרעבזאמער יידישער זשאָרנאליסט איזט, דער אויך אויף יידיש־ליטעראַרישעם געביעטע בערייטס מאנכעס נאמהאפטע געלייסטעט האט.

* (איין „נייעס שטיקכען" דעס „געשוואָרענען־געריכטעס".) אין אראד וואורדע אם 18־טען דיעזעס איין פּרעס־פּראָצעס פערהאנדעלט. אויף דיא פראגע: ענטהאַלט דער ארטיקעל איינע „פערליימדונג"? — אנטוואָרטעטען 8 שטיממען „יא", 4 שטיממען „ניין"! — אויף דיא פראגע: איזט דער אנגעקלאגטע דער פערפאססער דעס פערליימדערישען ארטיקעלס? — לויטעטען אללע 12 שטיממען „יא"! — אויף דיא פראגע ענדליך: איזט דער געקלאגטע שולדיג? — לויטעטען 10 שטיממען „ניין" אונד נור 2 שטיממען „יא"! דאס געריכט מוסטע אין פאָלגע דעססען דען געקלאגטען פריישפּרעכען. גאנץ אראד איזט ערשטוינט איבער דען אונזינן דעס געשוואָרענען־געריכטליכען אויסשפּרוכס. עס איזט דאהער האָך אן דער צייט, דאס דיא פּרעס־פּראָצעססע דען „אָרדענטליכען" געריכטען צוגעוויעזען ווערדען!

* (דער 32,000־גולדען־פּאָסט־דיעב — ערווישט!) פאָרגעסטערן וואורדע אין ליניץ דער פליכטיגע מארטין גלאזער, פּאָסט־מייסטער אויס קראפינא־טעפליטץ, זייטענס דער בעצירקסהויפּטמאננשאפט פערהאפטעט אונד דעם לאנדעס־געריכטע איינגעליעפערט. — דערזעלבע האט בעקאננטליך אם 2־טען דיעזעס 32,000 גולדען פעראונטרייט. ער האטטע אין לעאָנדינג (אָבער־עסטערייך) דען „וויינגארטסהאָף" אנגעקויפט אונד זיך דאזעלבסט אנזאַססיג געמאכט. 15,000 גולדען וואורדען נאָך ביי איהם פאָרגעפונדען, דען רעסט האטטע ער בערייטס פערוועדעט. אויס דען אין זיינעם בעזיטצע געפונדענען פּאפּיערען געהט הערפאָר, דאס גלאזער מיט זעלטענער שלויהייט ביי דער פעראיבונג דער פעראונטרייאונג צו ווערקע געגאנגען איזט.

* (איין שוס אין דען באהנצוג.) אויף דער זיד־באהנשטרעקע מאטצליינס־דאָרף וואורדען פאָרגעסטערן נאכמיטטאגס דיא „פּאשאשיערע" דעם אום 4 אוהר פאָן וויען אבגעגאנגענען פּערזאָנען־צוגעס דורך איינען פאָן אונבעקאננטער האנד אויף דען באהנצוג אבגעגעבענען שוס ערשרעקט. צוויא שראָט־קאָרנער דראנגען דורך איין געשלאָססען געוועזענעס פענסטער איינעס וואגגאָנס צווייטער קלאססע, אונד בירגערמייסטער פּאָק אויס וויענער־ניישטאדט וואורדע אן דער שטירנע לייכט פערלעטצט. עס ליעגט דיא פערמוטהונג נאהע, דאס איין אונפאָרזיכטיגער יאַגער מאָגליכערווייזע אויף רעבהיהנער געשאָססען אונד זיין אייגענטליכעס ציעל פערפעהלט האבע.

* (אונאננעהמליכקייטען איינער „צוריקגעגאנגענען פּארטיע".) פאָר איניגען מאָנאטען ערשטאטטעטע איין געוויססער סאמועל מארקאָוויטש געגען זיינע פריהערע ברויט אונד איהרען ברודער דיא שטראף־אנצייגע וועגען בעטרוג, רויב אונד פעראונטרייאונג. מארקאָוויטש פערלאָבטע זיך נעמליך אים פאָריגען יאהרע מיט איינעם פריילין יאָהאננא וויס. דער ברודער דערזעלבען פערשפּראך איהם איינע מיטגיפט פאָן 3000 גולדען, יעדאָך אונטער דער בעדינגונג, דאס מארקאָוויטש דיא האַלפטע איינעס איהם געהאָריגען הויזעס אין גראָסווארדיין אויף דען נאמען זיינער ברויט איבערשרייבען לאססען מיססע. דער ברייטיגאם וויללינטע אויך אין דיעזע בעדינגונג פריידיג איין, וואָרויף מאן דען „פערטראג" שלאָס, אין וועלכעם דער האָכצייטס־טאג אויף דען 9. דעצעמבער פעסטגעזעטצט וואורדע. נאך אונטערפערטיגונג דעס פערטראגעס בעגאננען יעדאָך דיא ליידען דעס ברייטיגאמס, וועלכע דערזעלבע אין זיינער, דעם געריכטע איינגערייכטען קלאגע־שריפט אין פאָלגענדער ווייזע שילדערט: „אם 6. דעצעמבער, דריא טאגע פאָר דער האָכצייט, גינג איך צו מיינער ברויט אין דיא וואָהנונג איהרעס ברודערס, וואָ איך בידע אנטראף. קוים האטטע איך איניגע וואָרטע מיט איהנען געוועכסעלט, אלס מיך בידע מיט ביטטערען פאָרווירפען איבערהייפטען, דאס איך דיא גאנצע נאכט דורכשוואַרמט העטטע, וואס פיר איינען אנשטאַנדיגען ברייטיגאם אונגעציעמענד זייא. אויס דעם וואָרט־וועכסעל ענטשטאנד איין היטציגעס וואָרטגעפעכט, אין דעססען פערלויפע איך ערקלערטע, אונטער זאָלכען אומשטאַנדען דיא פּארטיע צוריקגעהען לאססען צו מיססען. היערויף פאָרדערטע מיינע ברויט אונד איהר ברודער דען ערזאטץ איהרער, וועהרענד דעס ברויט־שטאנדעס ענטשטאנדענען שפּעזען. אלס איך מיך דיעס צו טהון ווייגערטע, וואורדע דיא טהירע אבגעשלאָססען אונד פאָן מיר אונטער „געפאַהרליכען דראָהונגען" דער זאָפאָרטיגע ערזאטץ דער ברויט־שטאנדס־קאָסטען אבפערלאנגט. איך לעהנטע דאס אנזינען אב, אונד אלס דיא בידען זאהען, דאס איך מיך ניכט איינשיכטערן לאססען וואָללע, איבערפיעלען זיא מיך אונד בעגאננען מיך אויף בארבארישע ווייזע צו ווירגען. דאס פריילין יאָהאננא ריס מיר דען בארט צור האַלפטע אויס, אונד איהר ברודער שנירטע מיר דיא קעהלע דערגעשטאלט צו, דאס איך ניכט מעהר אטהמען קאָננטע. זאָ געלאנג עס איהנען, מיינע אוהר אים ווערטהע פאָן 375 גולדען, מיינע קעטטע, וועלכע מיך 75 גולדען קאָסטעטע, אונד איינע בוזען־נאדעל אים ווערטהע פאָן 25 פל', אונד צוויא אויף 100 גולדען לויטענדע וועכסעל אין איהרען בעזיטץ צו ברינגען. ווייס ערהיעלט אויסערדעם נאָך וועהרענד מיינעס ברייטיגאם־שטאנדעס איינען אויף 25 גולדען לויטענדען וועכסעל פאָן מיר, דעססען בעטראג ער איינקאססירטע אונד אונטערשלוג." אין דיעזער ווייזע שילדערט מארקאָוויטש זיינע ביטטערען ערפאהרונגען ביז צו ענדע דער אנקלאגע־שריפט. — דיא אנגעקלאגטע ברויט אונד איהר ברודער פערמאָכטען יעדאָך דורך גלויבווירדיגע צייגען צו בעווייזען, דאס מארקאָוויטש איהנען צור צייט, אלס דיא פּארטיע צוריקגינג, דיא פאָן דענזעלבען בעאנשפּרוכטען געגענשטאַנדע צור דעקונג דער ברויטשטאנדס־קאָסטען פרייוויללינג איבערלאססען האטטע, אונד דאס מאן איהן גאַנצליך אונגעשאָרען ליעס! — אויף גרונד דיעזער צייגען־בעווייזע שטעללטע דער געריכטס־האָף דאס שטראף־פערפאהרען געגען דיא אנגעקלאגטען איין. נאכדעם יעדאָך בעוויעזען וואורדע, דאס דער ברייטיגאם עס פערזוכט האטטע, מעהרערע צייגען צו פאלשען אויסזאגען צו פערלייטען, וואורדע געגען דענזעלבען דיא שטראפגעריכטליכע אונטערזוכונג איינגעלייטעט אונד דערזעלבע אין אנקלאגע־צושטאנד פערזעטצט.

* (צו פיעל „טאָלעראנץ"!) אויס קאָוואגי־אָרש (וועספרימער קאָמיטאט) ווירד געשריעבען: „דיעזער טאגע שטארב היער דיא אללגעמיין בעליעבטע גאטטין איינעס יידישען קויפמאננעס. דא אין דעם אָרטע קיין ראבבינער איזט, זאָ ערזוכטע דיא פאמיליע דען עוואנגעלישען גייסטליכען, אלעקסאנדער האָרוואטה, דיא טרויער־רעדע איבער דיא פערשטאָרבענע יידישע פרויא צו האלטען. דיעזער קאם דעם אנזוכען נאך אונד היעלט אם זארגע איינע טיעפערגרייפענדע רעדע, דיא אללע צוהאָרער צו טהראַנען ריהרטען אונד אן דערען שלוס איך דער רעדנער אין שלוכצען איסבראך!" — דיא הויפּטשטעדטישען בלאַטטער זינד פאָרמליך ענטציקט איבער דיא „טאָלעראנץ" דיעזעס גייסטליכען. נון, אויך וויר אנערקעננען דעססען יודענפריינדליכע געזיננונג, דיא ער היעדורך אללערדינגס גלאַנצענד בעקונדעט האט. אנדערערזייטס קאָננען וויר יעדאָך ניכט דאס פאָרגעהען ביל־

קיטטעלן, וויא דיעס צו יענער צייט אללגעמיינער פראָממיגקייט נאָך אללענטהאלבען אונטער דען יודען היילינער ברויך וואר. אונד דיעזע לייטע גינגען איינער צום אנדערען, אום פאָר דעם בעטרעטען דעס גאָטטעס־הויזעס זיך געגענזייטיג ריינאנג אבצובייטטען, ווענן זיא עטוואס געגען איינאנדער פערשולדעט העטטען! זיא פעראבשיעדעטען זיך פאָן איינאנדער וויינענד, אלס גינגע עס אין דען טאָד.

עס וואר „כל נדרי־אבענד".

יצחק'ס בלוט שטראָמטע ביי דיעזעם אנבליקע אינס הערץ צוריק. וועלכע עראיננערונגען מוכטען דא אין זיינעם אינגערן מיט איבערוואַלטיגענדער קראפט אויף! נאך לאנגען, זעהר לאנגען יאהרען זאה ער יעטצט ווידער יודען אין איהרער פערברידערונג, אין איהרעם איניגען געמיינדע־פערבאנדע, אין איהרער טיעף רעליגיאָזען אנדאכט! וויללענלאָז, פאָן איינער איהם זעלבסט אונבעוואוסטען קראפט מאַכטיג היגעריססען, פאָלגטע ער דער מענגע אין דאס יידישע גאָטטעס־הויז, אן דעססען איינגאנג ער יעדאָך שייא שטעהען בליעב.

דא פלימערטען אן דער דעקע, אן דען וואַנדען, אן דען זיילען, אויף דען טישען אונד „שטאַנדערן" הונדערטע פאָן וואכס־קערצען אונד לאמפען; דא שטאנדען לאנגע רייהען בעטענדער מאַנגער אין איהרען וויססען, ווייטען לייכענקיטטעלן, דיא זיא אן דען טאָד מאהנען זאָללען. אויס דער פרויען־גאלעריע טאָנטע איין שמערצפאָללעס שלוכצען אונד יאממערן הערונטער. וואָ מאן היגבליקטע, דא זאה מאן לייטע, אויף דערען געזיכטער אנגסט, רייע אונד צערקנירשונג זיך לאגערטען, אונד אויס דערען אויגען הייסע טהראַנען זעהר רייכליך פלאָססען. פלאָטצליך ערטאָנטע דיא געוואלטיגע שטיממע דעס פאָרבעטערס, וויא איין מאַכטיגער דאָננער אין שטיללער נאכט, דער דען אללמאַכטיגען אום פערגעבונג פיר זיך, פיר זיינע געמיינדע אונד פיר גאנץ איזראעל אין הערצ־ערשיטטערנדעם אויפשרייא אנפלעהטע ... אונד ווידער פאַללט דיא מענגע וויא איין איינהערברויזענדער שטורם אין דאס געבעט איין, אום דיא איינטראגונג אין דאס „בוך דעס לעבענס" (ספר החיים), אין דאס „בוך איינער געזיכערטען עקסיסטענץ" (ספר פרנסה וכלכלה) ביטטענד.

קאלט שויערטע דורך יצחק'ס אדערן; געוואלטיג ווירבעלט עס איהם אים קאָפּפע. דיעזע אינברינסטיג פלעהענדע מענגע, אין לייכען־קיטטעל געהיללט, וויא עבען אוס איהרען גראבע ערשטיענען, איבטע אויף זיין געמיטה איינע ערשיטטערנדע ווירקונג. דיא עראיננערונג אן פערנאנגענע טאגע אונד בעגאנגענע פעהלער קאָננטע ער אויס זיינער זעעלע ניכט פערשייכען. זיינע עלטערן, דענען ער צור שמאך אונד צום שמערץ וואורדע, פערקאָרפּערטען זיך יעטצט אין זיינער איינבילדונגס־קראפט, אונד ער זאה דערען געשטאלטען, אלס שטינדען זיא ווירקליך פאָר איהם, אונד אלס האָרטע ער איהרע פאָרוואורפספאָללע שטיממע. אבער דיעזע געוואלטיגען איינדריקע ערשאָפּפטען פאָללענדס זיינע קראַפטע; ער לעהנטע זיך אן איינען טהיר־פּפאָסטען, באנגע טאָדעס־אהנונגען בעמאַכטיגטען זיך זיינער, אונד ער בראך אין איין גליהענדעס וויינען אוס. אונווילקירליך זאגטע ער נאך, דיא איהם אים פערלויפע דער פיעלען יאהרע אונפערשטאַנדליך געוואָרדענען העבראישען געבעטע, וועלכע דער פאָרבעטער לויט פאָרטרוג. ער עמפפאנד יעטצט טיעפע רייע אונד עמפפאהל זיך דער גנאדע דעס היממלישען פאטערס, דעססען האנד אָפּפען איזט פיר אללע, וועלכע מיט אויפריכטיגער רייע צו איהם צוריקקעהרען. וויא איין פערלאָרענער אונד הארטנעציכטיגער זאָהן שטאנד ער יעטצט אן דער שוועללע דעס גאָטטעס־הויזעס, אין איינעם הייסען טהראַנען־שטראָמע, אום איפנאהמע פלעהענד.

דאס געבעט וואר צו ענדע. איינצעלן פערליעסען דיא לייטע דאס גאָטטעס־הויז; נור וועניגע בליעבען אין דעמזעלבען צוריק, אום דיא גאנצע נאכט ביים געבעטע אויסצוהארען. — פאָן שלאף אונד מידיגקייט איבערוואַלטיגט, פיעל יצחק אויף איינע שטיינערנע שטופּע דעס איינגאנגעס ניעדער אונד פערבליעב דיא כל נדרי־נאכט אונטער האלבוואכען טריימען אין דער היילינען האללע. בילדער דער קינדהייט לעבטען ווידער אין זיינער פאנטאזיע אויף אונד צאָגען אן זיינעם גייסטעס־אויגע פאָראיבער. דער שטרענגע פאטער, דיא מילדע, צאַרטליכע מוטטער, דיא ליעבענדען געשוויסטער, דיא יוגענד־פריינדע, דיא לעהרער, דיא זיך מיט איהם פערגעבליך אבמיהטען, דיא סינאגאָגע, דיא ער ניע בעזוכען וואָללטע — אלל דיעזע בעשאַפטיגטען איהן נון אין זיינען טריימען. אונד וועלכע קוואלען פעראורזאכטען איהם דיא פאנטאזיע־געבילדע איבער דיא פערלאָרענע היימאטה, איבער דען פערזאָהנונגס־טאג! ער פערגעגענוואַרטיגטע זיך זיין פערגעהען געגען גאָטט, פאטער אונד מוטטער, זיינע פעריאגונג אויס דעם עלטערליכען הויזע אונד זיינען — אבפאלל!... ער שראק פלאָטצליך אויף, וויא פאָן שקאָרפּיאָנען געביססען. דער קאלטע שווייס פלאָס איהם פאָן דער שטירנע; ער ראנג נאך אטהעם אונד פאנד קיינע אנדערע צופלוכט, אלס אים הייסען געבעטע צו גאָטט ...

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

שטראַפֿט געבליעבען! אלל דאס איזט נור דאדורך ערקלערליך, ווייל ליידער ניכט בלאָס דער פּאָבעל, זאָנדערן אין האָהערעם אָדער גערינגערעם מאסע, אויך דיא בעהאָרדען אונד דיא געריכטע אנטי-סעמיטיש אנגעקראַנקעלט זינד!

אין פֿ ר א נ ק ר י י ך איזט עבענפֿאללס איין אנטי-סעמיטישעס שמוץ-בלאַטטכען ענטשטאנדען, וועלכעס יעדאָך נאך קורצער צייט איינגעהען מוסטע, דא אויף דעם פֿרייהייטליכען באָדען דעם רעפּובליקאנישען פֿראנקרייך דיא גיפֿטפּפֿלאנצע דעם אנטי-סעמיטיסמוס ניכט געדייהען קאנן. — אום זאָ ווילדער טראט יעדאָך דער יודענהאס אין דער פֿראנצאָזישען פּראָווינץ א ל ג י ע ר, אין נאָרד-אפֿריקא, אויף. וואָ עס פֿאָר קורצעם, וויא וויר זיינערצייט בעריכטעט האבען, צווישען דער דאָרטיגען יידישען אונד פֿראנצאָזישען, וויא אויך אראבישען בעפֿאָלקערונג, צו בלוטיגען שלאַגערייען קאם, דיא יעדאָך דורך איינשרייטען דער בעהאָרדע אלסבאלד אונטערדריקט ווארדען.

אין ע נ ג ל א נ ד, וואָ דיא קאָנקורענץ אויף דעם געביעטע דעם האנדעלס אונד דער איינדוסטריע געוויס דאָך דיא האָכסטע שטופֿע עררייכט האט, איזט אויך דיא גערינגסטע שפּור פֿאָן יודענהאס ניכט פֿאָרהאנדען.

אין א י ט א ל י ע ן וואכט דער עדלע אונד פֿרייזיניגע קאָניג ה ו מ ב ע ר ט דאריבער, דאס דיא גלייכבערעכטיגונג דער יודען אים פּריוואט-, געמיינדע- אונד שטאאטס-לעבען פֿאָלל אונד גאנץ צור געלטונג געלאנגע. דורך דיא ניעדערייסונג דעם „גהעטטאָ" (יודענ-פֿיערטעלס) אין ראָם, דיא עבען יעטצט בעווערקשטעלליגט ווירד, זאָלל דיא ל ע ט צ ט ע ש פּ ו ר דעססען שווינדען, דאס דיא יודען אונטער פּאָפּסטליכער הערשאפֿט איינע לאנגע רייהע פֿאָן יאהרהונדערטען הינדורך אין ראָם אין דרוק אונד שמאך לעבען מוסטען. וואָ דיא ווירקליכע פֿרייהייט צור הערשאפֿט געלאנגט, דאָרט דארף אויך דיא ל ע ט צ ט ע שפּור איינער איינסטיגען שמאכפֿאָללען קנ ע כ ט ו נ ג ניכט צוריקבלייבען!

וויר זעהען אלזאָ, דאס אין ווירקליך געבילדעטען אונד פֿרייהייטליכען שטאאטען אויך דיא לאגע אונזערער גלויבענס-גענאָססען מיט גאָטטליכער הילפֿע איינע אימּמער גינסטיגערע געשטאלטונג געווינגט!

אין ווענינגען טאגען טריטט דער אונגארישע רייכסטאג צוזאממען. האָפֿפֿען וויר, דאס אויך דיעזער, אונטער איינפֿלוסנאהמע אונזערעס טהאטקראַפֿטיגען מיניסטער-פּראַזידענטען, געזעטצע שאפֿפֿען ווירד, וועלכע אין בעצוג אויף דיא יודען פֿאָן היילזאמער ווירקונג זיין ווערדען! אין ערסטער רייהע ווינשען אונד האָפֿפֿען וויר דיא „רעצעפּירונג" (שטאאטליכע אנערקעננונג) דער יידישען רעליגיאָן"! דיעזע טהאטזאכע ווירדע דען אנטי-סעמיטיסמוס עהער צום פֿערשטוממען ברינגען, אלס אללע דיא מאסרעגעלן, וועלכע מאן געגען איהן אין אנווענדונג ברינגען וויללי!

אונד נון צום שלוססע איין וואָרט אן אונזערע געשאַטצטען לעזער, דיא אונזער אונטערנעהמען מיט אנערקעננונגסווערטהער פֿריינדליכקייט אונטערשטיטצט האבען! עס פֿרייעט אונס, צום אבשלוססע דעם יאהרעס קאָנסטאטירען צו קאָננען, דאס פֿאסט א ל ל י ע נ ע, וועלכע זיך אום דיא פֿאהנע דער „נייען יידישען פּעסטער צייטונג" געשאארט האבען, דערזעלבען ניכט נור טריא געבליעבען, זאָנדערן טהאטזאַכליך דאצו ביגעטראגען, אונזער בלאטט נאך אללען ריכטונגען צו פֿערברייטען! דאס איזט פֿיר אונס ניכט בלאָס איינע מאטעריעללע, זאָנדערן אין נאָך האָהערעם מאסע איינע מ אָ ר א ל י ש ע גענוגטהואונג, אינדעם וויר היעדורך דיא איבערצייגונג געווננען, דאס אונזערע בעמיהונגען זייטענס דער א י נ ט ע ל ל י ג ע נ ט ע ר ע ן קרייזע אונזערער גלויבענס-ברידער, וועלכע דען ווערטה איינעם ווירקליך ג ו ט ע ן ב ל א ט ט ע ס צו שאַטצען ווייסען, דיא פֿאָללסטע בעאכטונג אונד ווירדיגונג געפֿינדען! אינדעם וויר פֿערזיכערען, גלייך נאך דען ימים הקרושים הבע"ל דען פּ ר א ק ט י ש ע ן, וויא אויך דען ב ע ל ע ה ר ע נ ד ע ן אונד א ו נ ט ע ר ה א ל ט ע נ ד ע ן טהייל אונזערעס בלאטטעס אין ענטשפּרעכענדער וויזע נאָך ווייטער צו ערהאָהען, שליעסען וויר מיט דעם וואונשע איינער „כתיבה וחתימה טובה! אים פֿעראיינע מיט אונזערען היע אונד דא הארטגעפּריפֿטען גלויבענס-ברידערן רופֿען אויך וויר איים: תכלה השנה וקללותיה ותחל השנה וברכותיה!

דיא רעדאקציאָן דער
„נייען יידישען פּעסטער צייטונג"
מ׳ ע ה ר ע נ ט ה י י ל.

פֿערשיעדענע נייאינקייטען.

* (ז י י נ ע מ א י ע ס ט ע ט ק א י ז ע ר- ק אָ נ י ג פֿ ר א נ ץ י אָ ז ע ף I.) פֿערליעס אם 17. דיעזעס, 10 אוהר 40 מינוטען פֿריה, נאך הערצליכער פֿעראבשיעדונג, דאס רוסיש - פּאָלנישע שטאַדטכען שקיערניעוויצע, אונד לאנגטע געגען מיטטערנאכט, אין בעגליטונג דעם גראפֿען ק א ל נ אָ ק י אונד דעם רוסישען געזאנדטען ו ו אָ ל ק ע נ ש ט י י ן, מיטטעלסט סעפּאראט-האָפֿ-צוגעס אין וויען אן. — קאיזער ו ו י ל ה ע ל ם האטטע בערייטס אום 8 אוהר פֿריה שקיערניעוויצע פֿערלאססען אונד לאנגטע אום 8 אוהר אבענדס וואָהלערהאלטען אין בערלין אן. — היעמיט פֿאנד דיא דריי-מאָנארכען-צוזאממענקונפֿט א י ס ע ר ל י ך איהרען אבשלוס. עס איזט אינדעס אונצווייפֿעלהאפֿט, דאס דיא פֿערשיעדענען פּאָליטישען געדאנקען אונד פּראָיעקטע, וועלכע אנלאַסליך דיעזער בעגעגנונג אנגערעגט אונד פֿאָן דען דרייא מיניסטערן דעם אייסערן אויך איינגעהענד בעשפּראָכען וואורדען, ערסט נאך אונד נאך רייפֿען ווערדען, אום איינע פֿעסטע געשטאלט אנגעהמען צו קאָננען. — דער אומשטאנד יעדאָך, דאס דיא פּרעססע אין ענגלאנד, פֿראנקרייך, איטאליען אונד דען איבריגען שטאאטען אנלאַסליך דער בעגעגנונג דער דרייא מאַכטיגסטען הערשער איירָאָפּא׳ס קיינען לאַרם שלוג אונד אויך דיא מינדעסטע בעאונרוהיגונג ניכט צייגטע — דאס איזט בעווייז גענוג, דאס אין שקיערניעוויצע ניכטס בעשלאָססען וואורדע, וואס געאייגנעט וואַרע, דען איירָאָפּאישען פֿריעדען אירגענדוויא צו שטאָרען. — פֿרייליך, ו ו א ס איגענטליך בייא דיעזער געלעגענהייט בעשפּראָכען אָדער בעשלאָססען וואורדע, אלל דאס איזט איגענבליקליך נאָך אין טיעפֿעס געהיימניס געהיללט. — דאָך דיא דעלעגאציאָנען ווערדען יא שאָן אים נאַכסטען מאָנאט היער אין בודאפּעסט צוזאממענטרעטען. ווענן אויך ניכט דיא פּארלאמענטע, זאָ האבען דאָך דיא דעלעגאציאָנען דאס ר ע כ ט, איבער דען שטאנד דער אויסוואַרטיגען פּאָליטיק אויסקינפֿט צו פֿאָרדערן! דאמאלס ווירד וואָהל גראף ק א ל נ אָ ק י ניכט אומהין קאָננען, אויך איבער דיא מאנארכען-בעשליססע אין שקיערניעוויצע איינגען אויפֿשלוס צו ערטהיילען!

* (ד י א ג ע מ י י נ ז א מ ע ן מ י נ י ס ט ע ר,) נעמליך דער מיניסטער דעם אייסערן גראף קאלנאָקי, דער קריעגס-מיניסטער גראף ב י ל א נ ד ט- ר ה י י ד ט אונד דער פֿינאנצ-מיניסטער ק א ל ל א י; פֿערנער דער עסטערייכישע מיניסטער-פּרעזידענט גראף ט א פֿ פֿ ע אונד דער פֿינאנצ-מיניסטער ד ו נ א י ע ו ו ס ק י טרעפֿפֿען אם 22-טען דיעזעס אין בודא-פּעסט איין. אם 23-טען דיעזעס בעגיננען דיא געמיינזאמען מיניסטער-קאָנפֿערענצען צור פֿעסטשטעללונג דעס נעכסט-יאָהריגען געמיינזאמען באָדשעטס. דיא בעראטהונגען, וועלכע 3 ביז 4 טאגע אין אנשפּרוך נעהמען דירפֿטען, ווערדען אין איינעם אונטער פֿאָרזיטצע זיינער מאיעסטעט אבצוהאלטענדען מיניסטער-ראטהע איהרען אבשלוס פֿינדען. ערסט נאכדעם דאס געמיינזאמע באָדשעט פֿעסטגעשטעללט זיין ווירד, ווערדען דיא אונגארישען מיניסטער אן דיא פֿעסטשטעללונג דעס אונגארישען לאנדעס-באָדשעטס שרייטען!

* (א י ן א נ ג ע ל ע ג ע נ ה י י ט ד ע ס ד ר׳ א ד א ל ף ק אָ ה ו ט,) דער, וויא וויר בע-

---

פֿאָלליעטאָן.

טאנטע חיה, דיא לאנד-רעבעצין.

פֿאָן דר. סאמועל ס ט י א ס נ י.

(10-טע פֿאָרטזעטצונג.)

עס קאָננטע דיעס אנדערס אויך ניכט קאָממען. איהרע אבשטאממונג, איהרע געוואָהנהייטען, איהרע זיטטען, איהרע אנשויאונגען, איהרע ניינונגען אונד איהרע גאנצע לעבענסווייזע גינגען יא וויט אוס איינאנדער. זאָלאנגע זיא צוזאממענלעבטען, וואר יא דיעזעס לעבען זאָ ק א ל ט אונד פֿריידלאָז, וויא דאס קלימא זעלבסט אים רוסישען נאָרדען עס איזט!

אינדעס האט זיך יצחק אויך דיעסמאל געטיישט. דאס קלימא אים זידען רוסלאנדס איבטע אויף זיינען צושטאנד ניכט דען געהאָפֿפֿטען גינסטיגען איינפֿלוס. דער אומשטאנד, דאס זיין וויב איהן זאָ גערנע ענטליעס, האטטע בייא איהם איינע נעדריקטע געמיטהס-שטיממונג צור פֿאָלגע. דאס זיא איהם זאָגאר איינען גראָסען טהייל איהרעס פֿערמאָגענס איבערליעס, דאמיט ער יא קיינע פֿעראנלאססונג צור היימקעהר פֿינדע — היערין מוסטע ער נאטירליך דען האָכסטען גראד דער געריננשאַטצונג אונד דער פֿעראכטונג ערבליקען. —

„וויא פֿריהער מיינע עלטערן מיך אין דיא ווייטע וועלט הינויסשטיעסען (זאָ טאָבטע עס אין זיינעם הערצען), אונד צוואר ווייל איך קיין י ו ד ע וואר, זאָ שטיעס מיך יעטצט מיין וויב וועג, ווייל זיא אין מיר נור דען „קראנקען יודען" ערבליקטע!"...

וויא געזאגט, דאס זידליכע קלימא אין רוסלאנד איבטע אויף דען הינפֿאלליגען יצחק ניכט דיא היילזאמע ווירקונג, וועלכע דער ארצט איהם אין אויסזיכט געשטעללט האטטע. ער מוסטע ווענען זיינעם ברוסט-איבעלס אויך היער וואָכענלאנג דאס בעטט היטען. דיא ארצטע דעם אָרטעס היעלטען איין „קאָנזיליאום" נאך דעם אנדערען, אונד איהר אויסשפּרוך לויטעטע דאהין: דער ליידענדע מענש מיססע אין זיינע דייטשע היימאט צוריקקעהרען, דא דיא דאָרטיגע לופֿט זיינעם צושטאנדע צוטרעגליכער זיין ווירד! — יצחק האטטע וואָהל בערייטס אללע האָפֿפֿנונג אויף איינע פֿאָללשטאַנדיגע וויעדער-גענעזונג איפֿגעגעבען. אללײן ער בעפֿאָלגטע טראָטצדעם גערנע דען ראטהשלאג דער ארצטע, אין דער האָפֿפֿנונג, דאס עס איהם, ווענן ער אין דייטשלאנד, נאטירליך אין אירגענד איינעם פֿערשטעקטען ווינקעל, זיך ניעדערלאַסט, עהער געלינגען דירפֿטע, פֿאָר זיינעם הינשיידען נאָך אן זיינען פֿריהערען פֿיינדען ראכע צו איבען. אום ניכט ערקאננט צו ווערדען, פֿאסטע ער דען ענטשלוס, זיך אלס דייטשער בויער צו קליידען, אונד זאָ אונווייט פֿאָן זיינער פֿאטערשטאדט אָפֿפֿענבאך אין איינעם דאָרפֿע זיך ניעדערצולאססען.

עס דויערטע קיינע 14 טאגע, אונד יצחק בעפֿאנד זיך בערייטס אין זיינעם נייען אויפֿענטהאלטס-אָרטע, וואָ ער בייא איינעם בויער איין בעשיידענעס צימּמערכען מיעטהעטע. נעלד-מיטטעל האטטע ער נאָך אימּמער גענוג, אום יאהרע הינדורך אָהנע יעדע טהאַטיגקייט לעבען צו קאָננען. אויס לאנגווייליע פֿוהר ער יעדאָך אָפֿטערס מיט דען בויערן אויפֿ׳ס פֿעלד הינויס, אָדער אבער אויף איינען בענאכבארטען יאהרעס-מארקט, וואָבייא ער זיך זאָגאר דארין געפֿיעל, דיא ראָללע דעס קוטשערס צו איבערנעהמען אונד דיא פּפֿערדע צו לענקען. אין דעם אָרטע זעלבסט וואָהנטען עטווא 15 ביז 20 יידישע פֿאמיליען, וועלכע אויך איינע קליינע סינאגאָגע בעזאססען, דיא זיא איפֿריג בעזוכטען. יצחק קאם ניע אונטער דיא יודען. קיינער פֿאָן דיעזען ערבליקטע דענן אויך אין דעם בייערליך געקליידעטען מאנגע איינען געבאָרענען יודען.

אבער אויך איין געזונדעס קלימא פֿערמאג נור זעלטען אין ברוסט-איבעל גאָנצליך צו בעזייטיגען; עס קאנן האָכסטענס דעססען ראשעס פֿאָרשרייטען איינינערמאססען העממען. אונד זאָ קאם עס, דאס יצחק אויך היער פֿאָן יאהר צו יאהר זיינע קראַפֿטע שווינדען זאה. ער מוסטע נאָך הייפֿיג פֿיעלע טאגע הינדורך אויף זיינעם קראנקען-לאגער זיך הערומוואַלצען, אונד ווענן ער אויך אויפֿשטאנד, אום אים פֿרייען פֿרישע לופֿט צו אטהמען, דא מוסטע ער זיך, גלייך איינעם קריפּפּעל, אויף איינען שטאָק שטיטצען. אונד דאָך דולדעטע עס איהן ניכט צו הויזע אין זיינעם צימּמערכען דא ער פֿאָן טאָדעס-געדאנקען געקוואַלט ווארד. — ער ווארף זיך דאהער גערנע אין דאס געוויהל פֿאָן מענשען, אום זיך זיינע טריבען געדאנקען צו פֿערטרייבען....

איינעס אבענדס נון, עס וואר אים שפּאַט-זאָממער, דא שוואנקטע יצחק, אויף איינען שטאָק געשטיטצט, ציעללאָז אין דען גאססען דעס אָרטעס הין אונד הער. אָבגלייך דיא נאכט נאָך ניכט הערייננעבראָכען וואר, זאָ וואַרען דאָך בערייטס אללע קיפֿלאַדען געשלאָססען. אויס דען פֿענסטערן דער סינאגאָגע שטראָמטע איין ליכט-מעער. דורך דיא גאססע בעוועגטע זיך איינע שאאר פֿערזאָנען, מיט אנדאַכטיגעם אויסזעהען, דער סינאגאָגע צו. דיא פֿרויען אין ווייסען געוואַנדערן אונד דיא מאַננער אין ווייסען שטערבע-